

Doniyor Kitobi — Qirqinchi Raqam

Pavlus

Jeff Pippenger

2024-01-04

Danielning birinchi bobi, Danielning to‘rtinchi bobi bilan qiyoslab qo‘yilganda, 1798 yildan 1844 yilgacha bo‘lgan birinchi va ikkinchi farishtalarning tarixini ifodalaydi. O‘sha tarixda Doniyor kitobi muhrdan yechildi, va muhrdan yechilgan qism yettinchi, sakkizinchi va to‘qqizinchi boblar edi. “Satr ortidan satr”, birinchi, to‘rtinchi, so‘ng esa yettinchi-to‘qqizinchi boblar birinchi farishtaning Millerit harakati tarixini tasvirlaydi.

O‘sha tarixda (1798-yildan 1844-yilgacha) Adventizmning poydevor haqiqatlari o‘rnatildi va bu haqiqatlar oxir-oqibat 1843-yildagi kashshoflar jadvalida aks ettirildi. Doniyor kitobining ikkinchi bobidagi Navuxadnazar haykali jadvalda tasvirlangan. Doniyorning yettinchi va sakkizinchi boblaridagi vahiyalar jadvalda keltirilgan. Sakkizinchi bobdagi “kundalik” ham, Levilar kitobining yigirma oltinchi bobidagi “yetti vaqt” ham unda ifodalangan. Vahiy kitobining to‘qqizinchi bobida tasvirlangan Islomning uch Voy holati ham u yerda mavjud. Xudo bu poydevor haqiqatlarga hujum qilinishidan qayta-qayta oldindan ogohlantirgan.

“Xudoning Sion devorlari ustida soqchi bo‘lib turganlari xalq oldidagi xatarlarni oldindan ko‘ra oladigan kishilar bo‘lsin,—haqiqat bilan xatoni, solihlik bilan nohaqlikni farqlay oladigan kishilar bo‘lsin.”

“Ogohlantirish berildi: 1842, 1843 va 1844 yillarda xabar kelganidan beri biz bunyod etib kelayotgan imon poydevorini izdan chiqaradigan biror narsaning kirib kelishiga yo‘l qo‘yilmasligi kerak. Men bu xabarda edim va o‘shandan beri Xudo bizga bergan nurga sodiq qolgan holda butun dunyo oldida turibman. Biz kun sayin Rabbimizni sidqidildan ibodat bilan izlab, nur so‘raganimizda oyoqlarimiz qo‘yilgan platformadan oyoqlarimizni olishni niyat qilmaymiz. Xudo menga bergan nurni men tark eta olaman, deb o‘ylaysizmi? U Asrlar Qoyasi kabi bo‘lishi kerak. U menga berilganidan beri meni yo‘naltirib kelmoqda.” Review and Herald, 1903-yil 14-aprel.

Kir cho‘tkasi bilan ishlovchi kishining ishi — ya‘ni Xudoning oxirgi kunlardagi xalqining ishtiroki bilan amalga oshirilishi lozim bo‘lgan ish — Ishayo tomonidan ham tasvirlangan; u oxirgi kunlardagi xalqni va ular bajarishga chaqirilgan ishni belgilab beradi, chunki oxirgi kunlar kelishidan oldin poydevorlar xatolik ostida ko‘milib qolishi taqdir etilgan edi.

Va sendan bo‘lganlar qadimgi xarobalarni qayta quradilar; sen ko‘p avlodlarning poydevorlarini tiklaysan; va sen “Buzilgan devorni tuzatuvchi”, “Yashash uchun yo‘llarni tiklovchi” deb atalursan. Ishayo 58:12.

“Qadimgi xarobaliklar” butparastlik va papalikning vayron qiluvchi ikki hokimiyati bilan bog‘liq ta‘limotiy haqiqatlarni anglatadi. Butparastlikning vayron qiluvchi ikki hokimiyatidan keyin papalik kelishi Uilyam Miller o‘zi bayon etgan har bir bashorat uchun asos qilib olgan qolip edi.

Ular qadimgi xarobalarni qayta quradilar, avvalgi vayronagarchiliklarni tiklaydilar, ko‘p avlodlar davomida xarob bo‘lib yotgan vayrona shaharlarni ta‘mirlaydilar. Ishayo 61:4.

Qolip sifatida ifodalangan bashoratning tuzilmasi — o‘sha ikki hokimiyatning tarixi va o‘zaro munosabatidir. “Yashash uchun yo‘llarni tiklash” — Millerning qolipini tiklashdir; bu uning tushida tuproq supuruvchi odamning ishi orqali ifodalangan edi. Ishayo avvalgi xarobaliklarni tiklashni aniqlash uchun, Ezraning va Bobildan qaytib kelib Quddusni ta‘mirlaganlarning tarixi haqidagi tasvirdan foydalandi.

Otalarimizning kunlaridan to bugungi kungacha biz katta gunohda bo‘lib keldik; va nohaqliklarimiz tufayli biz, shohlarimiz va ruhoniylarimiz yurtlar shohlarining qo‘liga topshirildik — qilichga, asirlikka, talon-torojga va yuzimizning sharmandaligiga, xuddi bugungidek. Endi esa bir oz muddatga Egamiz Xudoyimiz tomonidan bizga inoyat ko‘rsatildi: qochib qutulgan bir qoldiqni qoldirish va O‘zining muqaddas maskanida bizga bir qoziq berish uchun; toki Xudoyimiz ko‘zlarimizni ravshan qilsin va qulligimiz ichida bizga bir oz jonlanish ato etsin. Chunki biz qullar edik; shunga qaramay, Xudoyimiz qulligimiz ichida bizni tark etmadi, balki Fors shohlarining oldida bizga marhamatini yoydi: bizga jonlanish berish, Xudoyimizning uyini tiklash, uning xarobalarini tuzatish hamda Yahudoda va Quddusda bizga bir devor berish uchun. Ezra 9:7–9.

Ezra va Quddusni ta‘mir qilganlar “qoldiq”ni ifodalaydi; ular yashash uchun yo‘llarni qayta tiklovchilardir, va ular Ezra ishora qilgan Levilar yigirma oltinchi bobdagi ibodat doirasida ishni amalga oshirayotganlardir: “otalarimizning kunlaridan to shu kungacha biz ulkan gunohda bo‘lib keldik; gunohlarimiz tufayli esa biz ham, shohlarimiz ham, ruhoniylarimiz ham yurtlar shohlarining qo‘liga, qilichga, asirlikka, talon-torojga va yuzimizning sharmandaligiga topshirildik.” U tilga olayotgan “kun” — oxirgi kunlardagi “qoldiq” yashash uchun yo‘llarni qayta tiklaydigan “kun”dir.

Ezraning qoldig‘i uch yarim kunning oxirida tiriltiriladigan va Doniyor to‘qqizinchi bobda tasvirlaganidek, Levilar yigirma oltinchi bobdagi ibodatni bajo keltiradigan ikki guvohdir. Ezra va uning hamkorlari asirlikdan qaytib kelib, Quddusni qayta qurganlarida, ular Millerning javohirlarini tiklash ishining timsoli bo‘ldilar; bu esa Millarning poydevor haqiqatlarini qayta tiklash ishidir. Shu sababli, Miller ishining tuzilmasini tushunish nihoyatda muhimdir.

“Havoriylar mustahkam poydevor — ya‘ni Asrlar Qoyasi — ustiga qurdilar. Ular bu poydevorga dunyodan qazib olgan toshlarni olib keldilar. Quruvchilar to‘siqlarsiz mehnat qilmadilar. Masih dushmanlarining qarshiligi tufayli ularning ishi nihoyatda qiyinlashtirildi. Ular soxta poydevor ustiga qurayotganlarning mutaassibli, xurofoti va nafratiga qarshi kurashishga majbur edilar. Jamoatning quruvchilari sifatida mehnat qilganlarning ko‘plarini Naximiyo davridagi devor quruvchilariga qiyoslash mumkin edi; ular haqida shunday yozilgan: ‘Devor ustida qurayotganlar, yuk ko‘tarayotganlar va yuk ortayotganlar — har biri bir qo‘li bilan ishni qilar, ikkinchi qo‘li bilan esa qurol ushlardi.’ Naximiyo 4:17.” Havoriylar faoliyati, 596.

Ishayoning har ikkala parchasida ham vazifa — ko‘p avlodlarning poydevorlarini va vayronaliklarini qayta tiklashdir. Ishayo so‘zma-so‘z bajarilgan ish orqali tasvirlangan ruhiy bir

ishni ko'rsatmoqda. Poydevorlar qo'riqlanishi kerak edi, biroq buning o'rniga ular oxir-oqibat soxta qimmatbaho toshlardan qurilgan yolg'on poydevor bilan butunlay qoplanib ketdi. Ishayo tilga olayotganlar so'zma-so'z g'isht va toshlarni emas, balki Milleritlarning poydevoriy haqiqatlarini tiklamoqdalar. O'sha haqiqatlarning ramzi — "yetti vaqt" davomida muqaddas joyni va lashkarni oyoq osti qilgan ikki vayron qiluvchi kuch haqidagi Millering tizimidir.

Qayta tiklash ishi "ko'p avlodlarning poydevorlari" va "vayronalari"ni qayta ko'tarish sifatida tasvirlanadi hamda bu, bashoratli satr ustiga bashoratli satrni, bu yerdan ozgina va u yerdan ozgina tarzida keltiradigan metodologiya orqali poydevoriy haqiqatlarni tiklashga oid bashoratli ishni anglatadi. Poydevorlar va vayronalarni qayta barpo etish ishi — Habakkukning ikkinchi bobidagi ikki lavha bo'lgan 1843 va 1850 yillardagi kashshof xaritalarda ifodalangan asl haqiqatlarni taqdim etish va himoya qilish ishidir. Va bu ish "satr ustiga satr" bo'lgan kechki yomg'ir metodologiyasi orqali amalga oshiriladi. Bu, Millerning tushidagi soxta javohirlar bilan ifodalanganidek, qalbaki poydevorni saqlab qolishni istovchilarning bahsi ichida Yeremiyoning qadimiy yo'llariga qaytish ishidir.

"Dushman birodarlarimiz va opa-singillarimizning ongini bu oxirgi kunlarda sobit turishga tayyorlanayotgan bir xalqni tayyorlash ishidan chalg'itishga intilmoqda. Uning soxta dalillari onglarni ayni davrning xatarlari va burchlaridan chetlatishga qaratilgandir. Ular Masih O'z xalqi uchun Yuhannoga berish maqsadida osmondan olib kelgan nurni hech narsa deb baholaydilar. Ular bizning ko'z o'ngimizda turgan voqealar alohida e'tiborga loyiq darajada muhim emas, deb ta'lim beradilar. Ular samoviy manbadan kelgan haqiqatni samarasiz qiladilar va Xudoning xalqini o'zlarining avvalgi tajribasidan mahrum qilib, uning o'rniga ularga soxta ilmni beradilar.

"Egamiz shunday deydi: «Yo'llarda turinglar, qaranglar va qadimgi so'qmoqlar haqida so'ranglar: yaxshi yo'l qayerda ekanini bilib, o'sha yo'ldan yuringlar»." Yeremiyo 6:16.

"Hech kim imonimizning poydevorlarini — ishimizning boshida Kalomni ibodat bilan tadqiq etish va vahiy orqali qo'yilgan poydevorlarni — yulib tashlashga urinmasin. Mana shu poydevorlar ustida biz so'nggi ellik yil davomida qurib kelmoqdamiz. Odamlar o'zlari yangi bir yo'l topdik, deb va qo'yilgan poydevordan ko'ra mustahkamroq bir poydevor qo'ya olamiz, deb o'ylashlari mumkin. Ammo bu katta bir aldanishdir. Qo'yilgan poydevordan boshqa hech kim boshqa bir poydevor qo'ya olmaydi.

"Ilgari ko'plar yangi bir e'tiqodni bunyod etishga, yangi tamoyillarni o'rnatishga kirishganlar. Ammo ularning bunyodi qancha vaqt turdi? U tez orada qulab tushdi, chunki u Qoya ustiga asoslanmagan edi.

"Ilk shogirdlar ham insonlarning gap-so'zlariga duch kelishlariga to'g'ri kelmaganmi? Ular yolg'on nazariyalarni tinglashlariga, so'ngra esa, qo'llaridan kelgan hamma ishni qilganlaridan keyin, qat'iy turib: «Hech kim qo'yilgan poydevordan boshqa poydevorni qo'ya olmaydi», deb aytishlariga to'g'ri kelmaganmi?" 1 Corinthians 3:11.

"Shunday ekan, ishonchimizning boshini oxirigacha qat'iy tutib turishimiz kerak. Xudo va Masih tomonidan bu xalqqa qudratli so'zlar yuborildi; ular bu xalqni dunyodan,

nuqta-ba-nuqta, hozirgi haqiqatning ravshan nuriga olib chiqdi. Muqaddas olov tegizgan lablar bilan Xudoning xizmatkorlari bu xabarni e'lon qildilar. Ilohiy kalom e'lon qilingan haqiqatning haqiqiylikiga o'z muhrini bosdi.” Testimonies, 8-jild, 296, 297.

“Oxirgi kunlarda turib qolishga tayyorlangan bir xalqni hozirlash ishi” Hizqiyoning o‘ttiz yettinchi bobidagi ikki bashorat bilan bog‘liq bo‘lgan ishdir. Ishayo sahrodagi ovoz orqali bir xabar yetkazadi, va Hizqiyoning birinchi xabari Sado‘m va Misr shahrining ko‘chasida uch yarim kun davomida o‘lik yotganlarni bir joyga to‘playdi. Shundan so‘ng ular o‘nta bokira haqidagi masaldagi Matto bayon etgan kechikish vaqtida bo‘lganliklarini anglaydilar. So‘ngra, agar qaytishni istasalar, qimmatli narsani qabih narsadan ajratish haqidagi Yeremiyoga berilgan da‘vatni eshitadilar. Ular, shuningdek, Doniyorning to‘qqizinchi bobdagi ibodatini hozirgi haqiqat sifatida anglaydilar. Shu bois, agar va qachon ular xushxabarning shartlarini qabul qilib va ado etib qaytishni tanlasalar, u holda Hizqiyoning ikkinchi xabarini qabul qiladilar va oyoqlari ustida turib, qudratli bir lashkar bo‘ladilar.

“Oxirgi kunlarda turishga tayyorlangan bir xalqni tayyorlash ishi” “satr ustiga satr” bo‘lgan kechki yomg‘ir metodologiyasi orqali amalga oshiriladi. Bu ish 1843 va 1850-yillardagi kashshoflar jadvallarida ifodalangan Millerchilar haqiqatlarini tiklash ishini o‘z ichiga oladi. Bu ikki jadval Habakkukning ikki lavhasidir va ular bir-birining ustiga qo‘yilishi lozim (satr ustiga satr), va shunday qilish orqali bu ikki jadval oxirgi kunlarda chang cho‘tkada odam tomonidan tiklanishi kerak bo‘lgan asosiy haqiqatlarni ifodalaydi.

Bir-biriga qo‘yilib, satr ustiga satr tarzida birlashtirilganda, ular 1843-yilgi jadvaldagi xatoni aniqlab beradi; bu xato keyinchalik 1850-yilgi jadvalda tuzatildi. Ular bitta jadval sifatida (satr ustiga satr) ko‘rib chiqilganda esa, Xudoning xalqining tajribasini ham, yetti momaqaldiroqning yashirin tarixini ham ifodalaydi; chunki ular birgalikda birinchi umidsizlikni, kutish davrini, Yarim tun faryodini, 1844-yil 22-oktabrni va buyuk umidsizlikni tasvirlaydi.

Bu birinchi umidsizlik, Yarim tun faryodi va buyuk umidsizlik — yetti momaqaldiroqning yashirin tarixidir. Bu haqiqatning tuzilishidir, chunki haqiqat ibroniycha “haqiqat” so‘zining birinchi va oxirgi harfi aynan o‘sha tarixning birinchi va oxirgi umidsizliklariga mos kelishiga asoslanadi. O‘rta, ya‘ni o‘n uchinchi harf, Yarim tun faryodi xabarini rad etuvchilar orqali ifodalangan isyonning ramzidir. Ikki jadval birlashtirilganda, ular Millerchilarning bashoratli haqiqatlariga ikki guvohlik beradi; bu haqiqatlar chang cho‘tkada tutgan kishi tomonidan qayta tiklanishi lozim, ammo ular shu bilan birga bir yuz qirq to‘rt ming kishining tajribasini timsollovchi tajribani ham ko‘rsatib beradi.

Nishon bo‘lishga chaqirilganlar (bir yuz qirq to‘rt ming) 2020-yil 18-iyulda o‘zlarining birinchi umidsizliklariga duch keldilar, so‘ngra 2023-yil iyulida ularga sahroda faryod qilayotgan bir ovozdan xabar taqdim etildi. Bu ovoz ularni qaytishga chorlayotgan edi.

Yetti momaqaldiroqning yashirin tarixidagi aynan shu nuqtada isyon namoyon bo‘ladi, chunki keyingi yo‘l belgisi — kir cho‘tkada tutgan odam marvaridlarni yig‘ib, ularni sandiqqa tashlaydigan paytdir. Shunda ular o‘n baravar yorqinroq porlaydi. Ana shu vaqtda Miller uyg‘otildi. Bokira qizlar (Miller) uyg‘onganida, juda kech bo‘ladi. Ko‘p avlodlar xarobalarining qayta tiklanishi —

ikki guvoh ishtirok etishi lozim bo'lgan ishdir. Bu ish hozir amalga oshirilmoqda.

Ulai daryosi haqidagi vahiy, ya'ni Doniyor kitobining yettinchi, sakkizinchi va to'qqizinchi boblarida ifodalangan bashoratlar bo'yicha Uilyam Millerning tuzilmasi butparastlik va papachilikdan iborat bo'lgan ikki vayron qiluvchi hokimiyat edi; Future for America uchun esa tuzilma butparastlikdan (ajdarho) iborat bo'lib, undan keyin papachilik (mahluq) va murtad protestantizm (soxta payg'ambar) keladi. Har ikkala tuzilmani belgilab beradigan kalit havoriy Pavlusning yozuvlaridir. Havoriy Pavlus qadimgi Isroilni ruhiy Isroil bilan bog'lagan bashoratli ovoz edi. Pavlusning imonga kelishidan oldin uning ismi Shoul edi, bu esa "tanlangan" yoki "oldinga chiqarilgan" degan ma'noni anglatadi.

Pavlus g'ayriyahudiylarga havoriy bo'lish uchun tanlangan (saylangan) edi va u, boshqa jihatlar qatorida, Eski Ahdni tushunishi uchun ham tanlangan edi. Yangi Ahdning asosiy qismini yozgan holda, Yangi Ahd mualliflari orasida Eski Ahdni Pavluschalik anglagan boshqa hech kim yo'q edi. U xushxabarni g'ayriyahudiylarga taqdim etishda yetakchilik qilish uchun tanlangan edi, biroq u, shuningdek, Eski Ahdning bashoratli tarixlari bilan xoh davridan keyin kelgan bashoratli tarix o'rtasidagi munosabatni o'rnatish uchun ham tanlangan edi. Pavlusning guvohligisiz Milleritlarning bashoratli tushunchasi ham, Future for America'ning bashoratli tushunchasi ham mavjud bo'lmagan bo'lur edi. Aynan tom ma'nodagi Isroil Xudoning tanlangan xalqi sifatida ajratib yuborilgan o'sha tarixning o'zida, Pavlus qadimgi Isroil, garchi o'sha paytda Xudodan ajratilgan bo'lsa-da, ruhiy Isroilning bashoratli tarixining timsoli ekanini ko'rsatib berish uchun tanlangan edi. Birinchi va uchinchi farishtalar harakatlariga oid zarur bashoratli qoidalar, asosan, havoriy Pavlusning yozuvlariga tayanadi.

Shu sababli, biz Pavlus tomonidan aniqlab berilgan va Milerchilar xabariga ta'sir ko'rsatgan, ikki vayron qiluvchi hokimiyat doirasida joylashtirilgan ayrim bashoratli tamoyillarni ko'rib chiqamiz; shu bilan birga, bu tamoyillarning uch vayron qiluvchi hokimiyat doirasiga qanday ta'sir etishini ham ko'rib chiqamiz.

Bundan tashqari, ey birodarlar, barchamizning ota-bobolarimiz bulut ostida bo'lganini va barchasi dengizdan o'tganini bilmay qolishingizni istamayman; va barchasi bulutda ham, dengizda ham Musoga cho'mdirildilar; va barchasi bir xil ruhiy taomdan yedilar; va barchasi bir xil ruhiy ichimlikdan ichdilar, chunki ularga ergashib borgan o'sha ruhiy Qoyadan ichar edilar; u Qoya esa Masih edi. Lekin ularning ko'pchiligidan Xudo mamnun bo'lmadi, chunki ular sahroda halok bo'ldilar. Endi bu narsalar biz uchun ibrat bo'ldi, toki biz ham ular yomon narsalarni orzu qilganlari kabi yomon narsalarni orzu qilmasligimiz uchun. Shuningdek, ularning ba'zilar kabi butparast bo'lmanglar; yozilganidek: "Xalq yeb-ichish uchun o'tirdi va o'ynash uchun turdi". Yana ba'zilar zino qilganidek, biz ham zino qilmaylik; va bir kunda ulardan yigirma uch ming nafari halok bo'ldi. Shuningdek, ba'zilar Masihni sinaganidek, biz ham Masihni sinamaylik; va ular ilonlar tomonidan halok qilindilar. Yana ba'zilar noliganidek, sizlar ham nolimanglar; va ular halok qiluvchi tomonidan yo'q qilindilar. Endi bu narsalarning barchasi ularga ibrat tariqasida yuz berdi; va asrlarning oxiri yetib kelgan bizlarni ogohlantirish uchun yozib qo'yilgan. 1 Korinfliklarga 10:1–10.

O‘nta qisqa oyatda Pavlus suvga cho‘mish marosimi Qizil dengizdan o‘tishda timsol qilinganini, qadimgi Isroilga ergashib borgan Qoya esa “ruhiy Qoya” bo‘lganini va bu Masih ekanini ko‘rsatadi. U qadimgi Isroil oxirgi kunlarda yashayotganlar uchun namuna bo‘lganini bayon qiladi. Bu parcha ogohlantirishdir va haqiqatni saqllovchilar bilan haqiqatga qarshi chiquvchilar o‘rtasida bahs-munozara nuqtasidir. Adventist ilohiyotchilar Pavlus shunchaki qadimgi Isroil tarixlari oxirgi kunlarda yashayotganlar tushunishi lozim bo‘lgan axloqiy saboqlarni tasvirlab berganini ko‘rsatgan, deb ta’lim beradilar, biroq ular Pavlus jismoniy Isroilning tarixlari aslida ruhiy Isroil tomonidan takrorlanishi kerakligini ko‘rsatmaganini qat’iy ta’kidlaydilar. Opa Uayt bu parchadan Pavlus aynan nimani nazarda tutganini tasdiqlash uchun tez-tez foydalanadi.

“Qadimgi payg‘ambarlarning har biri o‘z zamoni uchun emas, bizning zamonimiz uchun ko‘proq so‘zlagan; shu bois ularning bashoratlari biz uchun ham amaldadir. ‘Endi bu narsalarning hammasi ularga ibrat bo‘lishi uchun yuz berdi; va ular zamonlarning oxiri yetib kelgan bizlarga nasihat uchun yozib qoldirilgandir.’ 1 Korinfliklarga 10:11. ‘Ular bu narsalar bilan o‘zlariga emas, balki sizlarga xizmat qilayotganliklari ularga ayon qilingan edi; bu narsalar esa endi osmondan yuborilgan Muqaddas Ruh orqali sizlarga Xushxabarni va’z qilganlar tomonidan sizlarga xabar qilindi; farishtalar ham bu narsalarga nazar tashlashni orzu qiladilar.’ 1 Butrus 1:12....”

“Muqaddas Kitob o‘z xazinalarini ana shu so‘nggi avlod uchun jamlab, bir joyga bog‘lab qo‘ygan. Eski Ahd tarixidagi barcha buyuk voqealar va tantanali hodisalar bu so‘nggi kunlarda jamoatda takrorlangan va takrorlanmoqda.” Selected Messages, 3-kitob, 338, 339.

Qadimgi Ahd tarixidagi “buyuk voqealar va tantanali hodisalar so‘nggi kunlarda jamoatda takrorlangan va takrorlanmoqda”, deb Sister White ushbu oyatlardagi Pavlusning ma’nosini xulosa qiladi. Qadimgi Isroilning tarixini tom ma’nodagi Isroil tarixining ramziy tasviri sifatida Pavlus tomonidan belgilanganini zaiflashtirishga uringan holda, Shayton ushbu bashoratli tamoyilga qarshi ikkita asosiy hujumni ilgari surdi. Birinchisi, men allaqachon tilga olganimdek, Pavlus shunchaki o‘sha tarixlar axloqiy saboqlarni ifodalaydi, degan da’vodor. Bu yolg‘on ta’limot yarim haqiqatdir, yarim haqiqat esa aslo haqiqat emas. Qadimgi Isroil tarixidan chiqarilishi mumkin bo‘lgan axloqiy saboqlar so‘nggi kunlarda yashayotganlar foydasi uchundir, degani haqiqatdir; ammo bundan o‘sha tarixlar takrorlanadigan voqealarning ham tasviri ekanini inkor etish uchun foydalanilganda, bu haqiqatni inkor etishga qaratilgan yarim haqiqatga aylanadi.

“Xudoning xalqi oldida hozir baraka yoki la’nat turibdi — agar ular dunyodan chiqib, ajralgan holda bo‘lsalar va kamtarona itoat yo‘lida yursalar, baraka; agar esa osmonning yuksak da’volarini oyoq osti qiladigan butparastlar bilan birlashsalar, la’nat. Isyonkor Isroilning gunohlari va qabihliklari qayd etilgan, va ularning manzarasi bizga ogohlantirish sifatida taqdim etilgan: agar biz ularning qonunbuzarlikdagi namunasiga taqlid qilsak va Xudodan yuz o‘girsak, ular qanday yiqilgan bo‘lsalar, biz ham shubhasiz shunday yiqilamiz. ‘Endi bu narsalarning hammasi ularga ibrat bo‘lishi uchun yuz berdi; va zamonlarning oxiri yetib kelgan bizlarni ogohlantirish uchun yozib qo‘yilgan.’” Testimonies, 1-jild, 609.

Bir haqiqatdan boshqa bir haqiqatni inkor etish uchun foydalanilmasligi kerak, chunki shunday qilinganda u Xudoning haqiqatini yolg‘onga aylantiradi.

“Najotkorning bir so‘zi boshqasini bekor qilish uchun ishlatilmasligi kerak.” The Great Controversy, 371.

Qadimgi Isroil tarixining faqat axloqiy saboqlarnigina ifodalashi haqidagi ta‘limot ko‘pincha adventist ilohiyotchilar tomonidan Xudoning bashoratli Kalomini yo‘qqa chiqarish uchun qo‘llanadi va u Xudoning xalqini yolg‘onni qabul qilishga aldash uchun tayyorlangan afsonalar taomiga qo‘shilgan yarim haqiqatlardan biridir; ular qabul qiladigan o‘sha yolg‘on esa havoriy Pavlusning yozuvlarida aniqlab ko‘rsatilgan.

Qadimgi Isroil tarixi zamonaviy Isroil tarixini tasvirlab berishi haqidagi tamoyilga qarshi boshqa bir asosiy hujum Qarshi islohot davri tarixida iyezuitlar tomonidan o‘ylab topilgan bo‘lib, u qadimgi Isroil tarixi takrorlanadi, degan fikrga qo‘shilishdan iborat. Iyezuitlarning yolg‘oni shundaki, tarix ma‘naviy ma‘noda emas, balki aynan so‘zma-so‘z takrorlanadi, deb da‘vo qilinadi. Bu yolg‘on Rim papasi Muqaddas Kitob bashoratidagi daxriyamasih ekanini anglashning oldini olish maqsadida o‘ylab topilgan edi, chunki bu ta‘limot oxirgi kunlarda bir daxriyamasih borligi haqidagi haqiqatga rozilik bildiradi, ammo daxriyamasih ma‘naviy kuch emas, balki so‘zma-so‘z, moddiy bir kuch orqali ifodalanadi, deb ta‘kidlaydi. Shunda Vahiy kitobining o‘n yettinchi bobidagi, peshonasiga “sirli Bobil” deb yozilgan fohisha, bugungi kunda Iroq bo‘lgan so‘zma-so‘z Bobil yurtida paydo bo‘ladigan bir fohisha bo‘lar edi.

“Kalom haqidagi tushunchasida adashib qoladiganlar, masihga qarshining ma‘nosini ko‘ra olmaydiganlar, albatta o‘zlarini masihga qarshining tomoniga qo‘yadilar.” Kress Collection, 105.

Papa tom ma‘noda haqiqiy bir shaxs bo‘lib, haqiqiy bir hokimiyatni (Katolik cherkovini) ifodalaydi, biroq u va uning tashkiloti bashoratda tom ma‘nodagi Bobil orqali belgilab qo‘yilgan bo‘lib, faqat masih daxliga qarshi chiquvchi haqida mavzu tom ma‘nodagi bir namunaga ruhiy bajo bo‘lish sifatida bayon etilgandagina to‘g‘ri aniqlanishi mumkin. Pavlus tom ma‘nodagi Isroil ruhiy Isroilni tasvirlashini ko‘rsatgan, ammo bu u taqdim etgan yangi bir bashoratli haqiqat emas edi, chunki uning tushunchasi, umuman olganda, Eski Ahdga asoslangan edi va uning guvohligi aynan o‘sha yerda o‘z asosini topadi.

Isroilning Shohi bo‘lgan Egamiz va uning Najotkori — lashkarlar Egamiz shunday deydi: Men birinchiman, Men oxirgiman; Mendan boshqa Xudo yo‘q. Menga o‘xshab kim da‘vat etib, buni e‘lon qila olar va Men uchun tartibga sola olar, qadimgi xalqni Men tayinlaganimdan beri? Kelayotgan va kelajak narsalarni ularga ko‘rsatsinlar. Qo‘rqmanglar, vahimaga tushmanglar: buni o‘sha vaqtdanoq Men senga aytib, e‘lon qilmaganmidim? Sizlar esa Mening guvohlarimsiz. Mendan boshqa Xudo bormi? Haqiqatan ham, boshqa Xudo yo‘q; Men boshqa hech birini bilmayman. Ishayo 44:6–8.

Biz Masihning guvohlari bo‘lishimiz kerak, Pavlus bo‘lganidek; ya‘ni Alfa va Omega nafaqat qadimgi Isroilni, balki Muqaddas Kitobdagi barcha qadimgi xalqni ham oxirgi kunlarda yashayotganlar ustiga keladigan “kelajakdagi narsalar”ni ko‘rsatish uchun timsollar etib tayinlaganini guvohlik qilishimiz kerak. Pavlus Eski Ahdning bilimdoni edi va u zohiriy hamda ruhiy Isroilning boshqarilish davrlari o‘rtasidagi bashoratli bog‘lovchi bo‘g‘in bo‘lish uchun

ko‘tarildi. Aynan uning yozuvlari 1798-yilda, shuningdek 1989-yilda ham, oxirzamon paytida bilimning ortishini tushunganlarga yo‘l ko‘rsatdi.

Qadimgi zohiriy Bobil, qadimgi sharq farzandlari, qadimgi Misr, qadimgi Yunoniston va qadimgi Midiya-Fors imperiyasi dunyo oxiridagi ruhiy kuchlarning ramzlaridir. Qadimgi ramzlar keyin keladigan ruhiyning oldidan keluvchi zohiriy voqelik bo‘lib, o‘shani ifodalaydi. Pavlus hatto shunchalik uzoqqa boradiki, zohiriy Odam ruhiy Odamni (u esa Masihdir) ramzlaganini ta’kidlaydi.

Shunday qilib, yozilgandir: Birinchi odam Odam tirik jon bo‘ldi; oxirgi Odam esa hayot baxsh etuvchi ruh bo‘ldi. Ammo avval ruhoni bo‘lgani emas, balki tabiiy bo‘lgani keldi; undan keyin esa ruhoni bo‘lgani. Birinchi odam yerdandir, tuproqdan; ikkinchi Odam esa osmondan kelgan Rabbiydir. Tuproqdan bo‘lgan qanday bo‘lsa, tuproqdan bo‘lganlar ham shundaydir; samoviy qanday bo‘lsa, samoviyilar ham shundaydir. Va biz tuproqdan bo‘lgan kishining suratini ko‘targanimiz kabi, samoviy Zotning suratini ham ko‘taramiz. 1 Korinfliklarga 15:45–49.

Pavlus birinchi va oxirgi Odam haqida juda teran saboqlarni ta’lim bermoqda, biroq biz faqat u mazkur parchada nihoyatda ravshan bayon qilgan tamoyilni aniqlab ko‘rsatmoqdamiz; u shunday deydi: “avval ruhiy bo‘lgan emas, balki tabiiy bo‘lgan; undan keyin esa ruhiy bo‘lgan.” Pavlus bu yerda “tabiiy” deb atagan so‘zma-so‘z narsa avval keladi, ruhiy esa keyin keladi. So‘zma-so‘z Isroil avval edi va tabiiy edi, ruhiy Isroil esa “undan keyin” keladi.

So‘zma-so‘z Bobil ma’naviy Bobildan oldin keladi. Pavlusning yozuvlarida ta’kidlanadigan navbatdagi muhim nuqta — so‘zma-so‘zdan ma’naviyga o‘tish qachon tatbiq etilishi lozim bo‘lgan tarixiy nuqtadir. Bu xoch davridir; aynan shu davrda bashoratdagi so‘zma-so‘zdan ma’naviyga o‘tish aniqlanadi.

Chunki sizlarning hammangiz Iso Masihga bo‘lgan imon orqali Xudoning farzandlarisizlar. Zero, sizlardan Masihga cho‘mdirilganlarning barchasi Masihni kiyib olgandirlar. Endi na yahudiy bor, na yunon; na qul bor, na ozod; na erkak bor, na ayol; chunki sizlarning hammangiz Iso Masihda birsizlar. Agar sizlar Masihga mansub bo‘lsangizlar, demak, Ibrohimning zurriyotisizlar va va’daga ko‘ra merosxo‘rlarsizlar. Galatyaliklarga 3:26–29.

Tug‘ma huquqingiz qanday bo‘lishidan qat’i nazar, siz Masihni qabul qilganingizda, o‘shanda Ibrohimning zurriyotiga aylanassiz. Siz so‘zma-so‘z Isroil emassiz; siz ruhiy Isroilsiz. So‘zma-so‘zdan ruhiyga o‘tish xoch orqali bo‘ldi. Pavlus insoniyatni ikki toifaga ajratadi. Har bir toifaning o‘z ahdi bor, har biri Ibrohimning avlodlaridir. Har birining o‘z oilasi va ahdini ifodalovchi bir shahri bor. Har biri yo so‘zma-so‘z Odamning o‘g‘li, yo ruhiy Odamning o‘g‘lidir.

Chunki yozilganki, Ibrohimning ikki o‘g‘li bor edi: biri cho‘ridan, boshqasi esa ozod ayoldan. Ammo cho‘ridan bo‘lgan o‘g‘il jismga ko‘ra tug‘ilgan edi; ozod ayoldan bo‘lgani esa va’d bilan tug‘ilgan edi. Bular majoziy ma’noga egadir; chunki bular ikki ahddir: biri Sinay tog‘idan bo‘lib, qullikka tug‘diradi, bu Hojardir. Zero bu Hojar Arabistondagi Sinay tog‘idir va hozirgi Quddusga mos keladi; u o‘z farzandlari bilan birga qullikdadir. Lekin yuqoridagi Quddus ozoddir; u barchamizning onamizdir. Chunki yozilganki: “Shodlan, ey tug‘maydigan

bepusht; hayqir va nola chek, ey to‘lg‘oq tutmaydigan; chunki tashlab qo‘yilganning bolalari eri bor ayolnikidan ko‘proqdir”. Endi biz, birodarlar, Ishoq kabi, va’da farzandlarimiz. Ammo o‘shanda jismga ko‘ra tug‘ilgan Ruhga ko‘ra tug‘ilganni quvg‘in qilganidek, hozir ham shundaydir. Biroq Muqaddas Yozuv nima deydi? “Cho‘rini va uning o‘g‘lini haydab chiqar; chunki cho‘rining o‘g‘li ozod ayolning o‘g‘li bilan birga merosxo‘r bo‘lmaydi”. Shunday ekan, ey birodarlar, biz cho‘rining bolalari emas, balki ozod ayolning bolalarimiz. Galatyaliklarga 4:22–30.

Xoch davri ichida qadimgi zohiriy narsalar zamonaviy ruhiy narsalarning ramzlariga aylandi. Havoriy Pavlus Uilyam Millerga vayron qiluvchi ikki hokimiyatning asosini belgilash imkonini bergan ushbu muhim bashoratli haqiqatlarni oydinlashtirdi; u esa o‘zining barcha bashoratli xulosalarini shu asosga qurdi. Havoriy Pavlus amalga oshirgan ayni shu ish Future for America‘ning barcha bashoratli xulosalari uchun asos bo‘lib xizmat qiladigan vayron qiluvchi uch hokimiyatni aniqlab beradi.

Millerning Doniyor kitobining yettinchi, sakkizinchi va to‘qqizinchi boblaridagi Ulai daryosi vahiysi orqali ifodalangan bilimning ortishi haqidagi tushunchasi, uning Doniyor kitobidagi “kundalik” butparast Rimni anglatishini kashf etganiga asoslangan edi. U bu kashfiyotga Pavlusning Salonikaliklarga yozgan ikkinchi maktubida erishdi. O‘sha tushuncha, Oxirgi kunlarda Yettinchi kun adventistlari ustiga kuchli adashish kelishiga sabab bo‘ladigan bashoratli “yolg‘on” bilan bog‘liq holda aniqlanadigan asosiy haqiqatdir.

Keyingi maqolada Ulai daryosi vahiya ifodalangan bilimning ortishini o‘rganishni, Miller Pavlusning maktubida nimani anglaganini ko‘rib chiqish orqali davom ettiramiz.

“Yuzaning ostini ko‘radigan, barcha insonlarning yuraklarini o‘qiydigan Zot katta nurga ega bo‘lganlar haqida shunday deydi: ‘Ular o‘zlarining axloqiy va ruhiy ahvoli tufayli iztirob chekmaydilar va dahshatga tushmaydilar.’ Ha, ular o‘z yo‘llarini tanladilar, va ularning joni o‘z jirkanchliklaridan zavq oladi. Men ham ularning aldanishlarini tanlayman va qo‘rqan narsalarini boshlariga keltiraman; chunki Men chaqirganimda, hech kim javob bermadi; Men gapirganimda, ular quloq solmadilar; balki Mening ko‘z o‘ngimda yomonlik qildilar va Men rozi bo‘lmagan narsani tanladilar.’ ‘Xudo ularga kuchli adashishni yuboradi, toki ular yolg‘onga ishonsinlar,’ chunki ular najot topishlari uchun ‘haqiqat sevgisini qabul qilmadilar,’ ‘balki nohaqlikdan zavq oldilar.’ Ishayo 66:3, 4; 2 Salonikaliklarga 2:11, 10, 12.”

“Samoviy Ustoz so‘radi: ‘Aqlni yo‘ldan uradigan bundan ham kuchliroq qanday aldanish bo‘lishi mumkin: siz to‘g‘ri poydevor ustida qurayotganingiz va Xudo ishlaringizni qabul qilayotgani haqidagi da‘vo, holbuki aslida siz ko‘p narsalarni dunyoviy siyosatga muvofiq amalga oshirmoqdasiz va Yahovaga qarshi gunoh qilmoqdasiz? Oh, bu buyuk bir aldanishdir, maftunkor bir vasvasadirki, bir vaqtlar haqiqatni bilgan odamlar xudojo‘ylikning ruhi va qudrati o‘rniga uning shaklini adashtirib qabul qilganlarida ongni egallab oladi; ular o‘zlarini boymiz, mol-dunyomiz ko‘paygan va hech narsaga muhtoj emasmiz, deb o‘ylaydilar, holbuki aslida ular hamma narsaga muhtojdirlar.’” Testimonies, 8-jild, 249, 250.